

Češi přicházejí úvěrovým registrům na chuť

PETR KUČERA,
CCB – CZECH CREDIT BUREAU

Podle studie Světové banky, která byla zveřejněna ve druhé polovině loňského roku, patří úvěrové prostředí v ČR k nejvyššímu v Evropě. Pozitivně byla bankou hodnocena zejména kvalita přístupnosti úvěrových informací a pokrytí úvěrovými registry.

Jak Světová banka úvěrové registry klasifikuje a hodnotí? Jaké jsou trendy v této oblasti ve světě a jak si v porovnání s nimi stojí Česká republika? A jak úvěrové registry vnímají sami Češi? Odpovědi na tyto otázky najdete v následujícím článku.

NEJLEPŠÍ VE STŘEDNÍ A VÝCHODNÍ EVROPĚ?

Studie Světové banky, která zkoumala podmínky pro podnikání ve 175 zemích světa, přiřadila v konečném žebříčku zemí České republice celkové 52. místo. Kritizovaná byla především za přebujelou byrokracii a vysoké daňové zatížení. Kdyby však Česká republika byla Světovou bankou hodnocena jen podle hlediska kvality úvěrového prostředí, zařadila by se o třicet příček výše – na 21. místo na světě.

Světová banka na českém úvěrovém prostředí ocenila zejména propojení Bankovního (BRKI) a Nebankovního (NRKI) registru klientských informací, ke kterému došlo počátkem roku 2006. Díky tomu mohou banky nahlížet do re-

gistru dlužníků leasingových a splátkových společností a naopak. Pozitivně hodnotila rovněž kvalitu a přístupnost úvěrových informací a plošné pokrytí registru BRKI a NRKI.

S existencí registrů současně s pozitivními i negativními informacemi, s jejich více než dvouletou historií, možnost obyvatel nahlížet do registru na své údaje a pokrytím úvěrových registrů přesahujícím 50 % dospělé populace byla Česká republika zařazena na pomyslnou přední příčku v rámci států střední a východní Evropy.

Vezmeme-li v úvahu celý svět, pak nejlepší úvěrové prostředí má podle Světové banky Velká Británie, následovaná Hongkongem, Austrálií, Německem a Malajsií. Nejhorší podmínky jsou podle banky naopak v Afghánistánu a Kambodži.

CELKEM 72 % REGISTRŮ JE POZITIVNÍCH

Vedle kvalitní metodiky hodnocení úvěrového prostředí má Světová banka i vlastní klasifikaci typů úvěrových registrů. Rozděluje je podle typu informací, které jsou v nich obsaženy, a podle zdrojů, z nichž tyto informace pocházejí. Za registry s nejvyšší předvídatelností budoucího vývoje považuje ty, které obsahují současně pozitivní i negativní informace a které jsou navíc sdíleny mezi subjekty z více oblastí – například mezi bankami, telekomunikačními operátory, leasingovými a splátkovými společnostmi a podobně.

Mezi nejlépe hodnocené registry na světě patří úvěrové registry ve Spojených státech, Velké Británii nebo Itálii. Česká republika se zatím nachází mezi registry, které mají o něco nižší úroveň předvídatelnosti. S rostoucím sdílením dat mezi BRKI a NRKI a současně s plánovaným rozšířením Nebankovního registru o spo-

Petr Kučera je výkonným ředitelem společnosti CCB – Czech Credit Bureau.

lečnosti z dalších sektorů se však pomalu přesunuje do nejvyšší kategorie s vysokou úrovní předvídatelnosti.

Klasifikace úvěrových registrů Světovou bankou se promítá nejen do obecného pohledu odborné veřejnosti na registry, ale i do oblasti jejich vytváření. Hlavním světovým trendem současnosti je proto zřizování pozitivních univerzálních registrů, které zahrnují informace o fyzických i právnických osobách, které pocházejí z více zdrojů. Často dochází též k transformaci původně negativních registrů na registry i s pozitivními informacemi.

Z úvěrových registrů ve všech 175 zemích, které Světová banka zkoumala, dnes proto celých 72 % tvoří registry se současně pozitivními i negativními informacemi, zatímco registrů s ryze negativními informacemi je jen 28 %. Podobný trend lze vy-

Výhodné ceny seminářů pro členy Economia Benefitklubu!

Více informací na www.benefitklub.cz

economia
OBSAH ROZHODUJE

sledovat i v úzce vymezené oblasti střední a východní Evropy. Jen v letech 2005 až 2006 se zde zvýšil počet privátních úvěrových registrů z pěti na dvanáct, přičemž většina z nich bude obsahovat jak negativní, tak i pozitivní informace.

ČESKÁ REPUBLIKA NEZAOSTÁVÁ

Jak se projevilo i v hodnocení Světové banky, Česká republika nezůstává za světovými trendy pozadu. Již více než čtyři roky zde funguje Bankovní registr klientských informací (BRKI), který sdružuje pozitivní i negativní informace a jehož prostřednictvím si dnes dvacet českých bank vyměňuje údaje o bonitě a důvěryhodnosti svých klientů.

Před dvěma lety byl zahájen také provoz Nebankovního registru klientských informací (NRKI), který opět vedle negativních informací zahrnuje též informace pozitivní a v současné době si v jeho rámci vyměňuje údaje o bonitě, důvěryhodnosti a platební morálce klientů osmnáct účastníků registru, zejména z oblasti leasingových a splátkových společností.

Ve druhé polovině ledna loňského roku bylo navíc mezi oběma registry zahájeno vzájemné sdílení dat, což účastníkům obou registrů umožnilo posuzovat úvěrovou historii klienta více komplexně. Do projektu se hned v loňském roce zapojilo sedm uživatelů BRKI a všichni uživatelé NRKI. Sdílením dat mezi oběma registry udělala Česká republika důležitý a významný krok směrem k nejvyspělejším státům světa.

OSM Z DESETI ŽADATELŮ BANKY NALEZNOU

Za několik let své existence se pozitivní registry BRKI a NRKI staly v České republice pro své účastníky standardním nástrojem při hodnocení žadatelů o úvěry. Banky například jen za rok 2006 uskutečnily do BRKI přes 2,4 milionu dotazů, což je o 41 % více než v roce 2005. Leasingové a splátkové společnosti uskutečnily do NRKI ve druhém roce jeho fungování okolo 414 tisíc dotazů.

Mnohem významnějším ukazatelem při dotazování do registrů je však pro jejich účastníky procento úspěšnosti nalezení žadatele o úvěr v registrech, takzvaný hit-rate. V tomto ohledu již Česká republika dosáhla úrovně států s mnohem delší historií úvěrových registrů.

Například v BRKI našly banky celkem 81 % všech žadatelů o úvěr, na něž se v roce 2006 dotazovaly. V registru NRKI našli jeho účastníci ke konci roku 2006 téměř každého druhého žadatele o úvěr; hit-rate tohoto registru se však nadále prudce zvyšuje. Jen za loňský rok vzrostl takřka o 50 % a tento trend pokračuje i v roce letošním.

ZÁJEM LIDÍ O VÝPISY SE ZDVOJNÁSOBIL

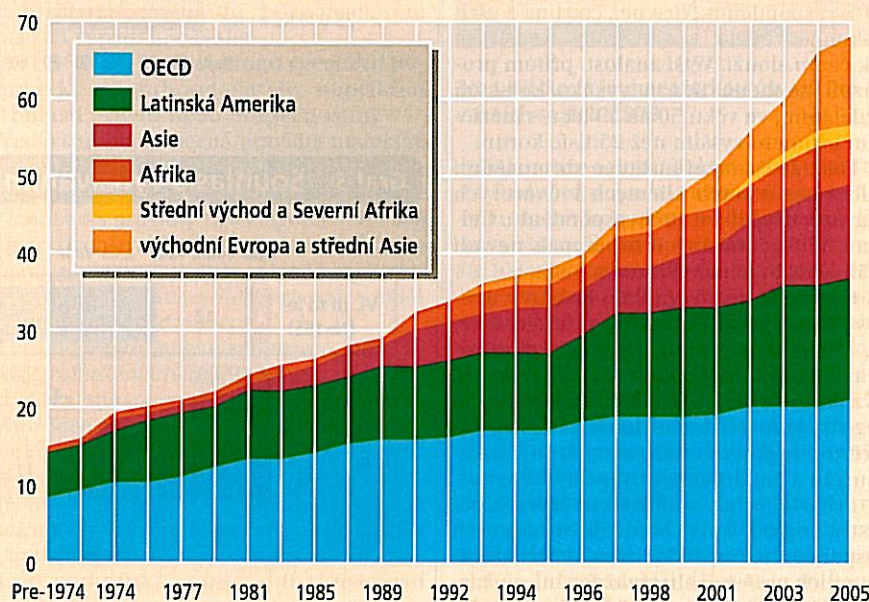
Smyslem úvěrových registrů však není jen poskytovat jejich účastníkům důležité informace o potenciálních klientech a tím minimalizovat jejich rizika. Úvěrové registry slouží stejně tak i k ochraně klientů, kteří ne vždy dokážou správně odhadnout své

Typologie úvěrových registrů podle Světové banky

Zdroje informací	Typy informací	„Současné pozitivní a negativní“ (72 % zkoumaných registrů)	„Pouze negativní“ (28 % zkoumaných registrů)
„Plné“ (informace sdíleny mezi bankami, splátkovými a leasingovými společnostmi, telefonními operátory, společnostmi z oblasti utilit a podobně)		Vysoká předvídatelnost (například USA, Velká Británie, Itálie, Mexiko)	Nižší předvídatelnost (například Austrálie)
„Fragmentované“ (například sdílení informací mezi bankami a mezi leasingovými a splátkovými společnostmi v separátních registrech)		Nižší předvídatelnost (například Polsko, Česká republika)	Nejnižší předvídatelnost (například Korea, Maroko)

ZDROJ: IFC/SVĚTOVÁ BANKA

Graf 1 Vznik úvěrových registrů ve světě

ZDROJ: IFC/SVĚTOVÁ BANKA

finanční možnosti. Bez existence jednotného přehledu o jejich úvěrovém zatížení by tak značně rostlo riziko jejich předlužení a následných problémů se splácením.

Do České republiky navíc pomalu přichází trend obvyklý například ve Spojených státech amerických nebo v jiných, zejména anglosaských zemích – a to je sledování vlastní úvěrové historie samotnými lidmi. To se mimo jiné odráží i v zájmu lidí o osobní výpisy svých údajů z registrů.

Například jen za rok 2006 požádalo o osobní výpis údajů z BRKI přes 25 tisíc lidí, což je téměř dvojnásobek oproti roku 2005. Klientské centrum BRKI navíc zodpovědělo kolem 50 tisíc telefonických dotazů. Klientské centrum NRKI v roce 2006 vyřídilo tři tisíce žádostí o výpis.

REGISTRY JAKO ZDROJ INFORMACÍ

Vedle snižování rizik účastníků registrů i jejich klientů jsou však úvěrové registry také zdrojem důležitých informací o trhu

úvěrových produktů a o jeho trendech. Poslední statistiky například ukázaly, že nejrychleji rostoucím typem úvěrů evidovaných v BRKI byly v roce 2006 hypotéky, jejichž finanční objem se v registru zvýšil o 48 %. Výrazně rostly také objemy investičních úvěrů, které zaznamenaly nárůst o 28 %, a úvěrů ze stavebního spoření, které objemově vzrostly o 25 %.

Z pohledu struktury zadlužení českých domácností dochází podle údajů v BRKI k poklesu zejména u dlouhodobě nesplácených úvěrů. Počet úvěrů s 90 dny po splatnosti klesl meziročně o 26 % na 85 tisíc. Počet úvěrů se 180 dny po splatnosti se snížil o 14 % na 58 tisíc.

Registr NRKI přinesl naopak zajímavé údaje o struktuře zadlužení klientů leasingových a splátkových společností. Na celkovém počtu záznamů o úvěrových produktech v NRKI se ke konci loňského roku největší měrou – 49 % – podílely účelové spotřební úvěry, 24 % finanční leasing a třetím nejčastějším produktem u klientů

NRKI byly s podílem 19 % splátkové kreditní karty.

JAK TO VIDÍ SAMOTNÍ ČEŠI?

I přes značné výhody, které úvěrové registry poskytují jak svým účastníkům, tak i jejich klientům, se občas objevují názory, které existenci a činnost úvěrových registrů kritizují. Jak však vyplývá z uvedených informací o trendech v oblasti úvěrových registrů i z přístupu Světové banky, která české registry BRKI a NRKI naopak řadí k nejlepším ve střední a východní Evropě, jde spíše o naivní spekulace vyplývající z neznalosti podstaty věci. Jak to ale vidí samotní Češi? Znájí úvěrové registry? A považují jejich činnost spíše za ohrožení nebo příležitost?

Z výsledků výzkumu, který v roce 2006 provedla agentura IBRS na náhodném vzorku 600 lidí z celé České republiky, vyplynulo, že o úvěrovém registru již slyšelo 70 % respondentů. Více než čtvrtina z nich dokonce věděla, co úvěrový registr je a k čemu slouží. Větší znalosti přitom prokázali zejména lidé s vysokoškolským vzděláním, ve věku 50 až 59 let a s měsíčním příjmem vyšším než 25 tisíc korun.

Fakt, že finanční instituce shromažďují informace o svých klientech v úvěrových registrech, vadí jen 10 % respondentů. Celkem 58 % dotázaných to naopak nevnímá a 52 % na to nemá vyhraněný názor.

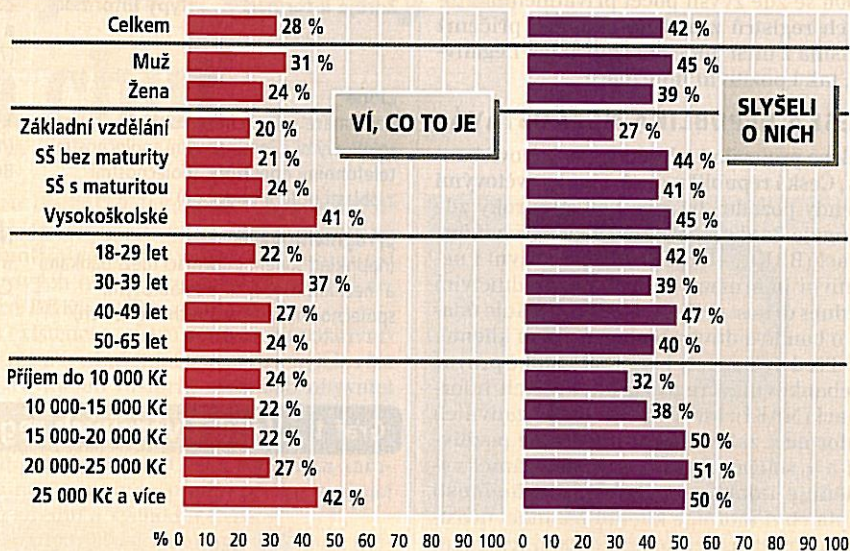
O tom, že nedůvěra lidí i kritiků v úvěrové registry vyplývá spíše z neznalosti věci, svědčí fakt, že lidí, kterým vadí shromažďování informací v registrech, významně ubývá s jejich znalostí toho, co registry jsou a k čemu slouží. Lidí, kterým úvěrové registry nevnímá, naopak se znalostí účelu a činnosti registrů přibývá.

Světové trendy v oblasti úvěrových registrů se překvapivě odrážejí i v názorech respondentů. Například více než tři čtvrtiny z nich preferují shromažďování současně pozitivních i negativních informací. Za nejdůležitější výhody úvěrových registrů považují respondenti možnost budovat si svoji úvěrovou historii, vyšší možnost získat úvěr a vyšší objektivitu informací o žadateli o půjčku. V rozporu s tím je však přáním 42 % dotázaných, aby informace o nich byly v registrech uloženy pouze během doby splátek úvěru, to znamená do konce úvěrové smlouvy.

K DOKONALOSTI JEŠTĚ KRŮČEK CHYBÍ

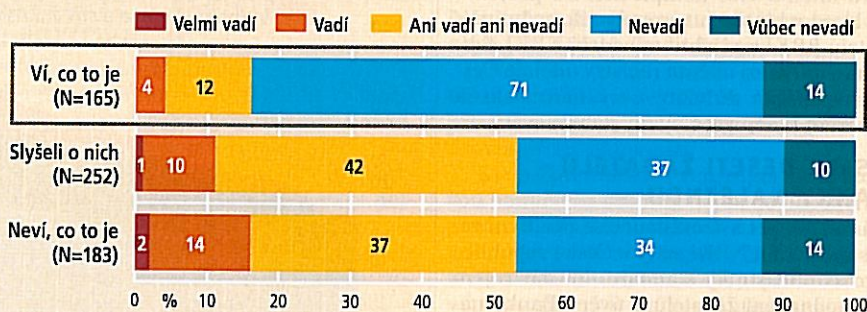
Přestože podle Světové banky, která při svém hodnocení vycházela z činnosti a údajů registrů BRKI a NRKI, je úvěrové prostředí v České republice na velmi vysoké úrovni a v rámci střední a východní Evropy se řadí dokonce na samotný vrchol, ve srovnání s nejvyspělejšími státy nám k dokonalosti stále ještě trochu chybí. Pokud se však budou úvěrové registry i nadále úspěšně rozvíjet započatým tempem a u Nebankovního registru dojde k plánovanému rozšíření o účastníky z řad telekomunikačních operátorů nebo energetických společností, už za rok bychom se j mohli zas dalším krůčkem přiblížit.

Graf 2 Znalost úvěrových registrů (v %)

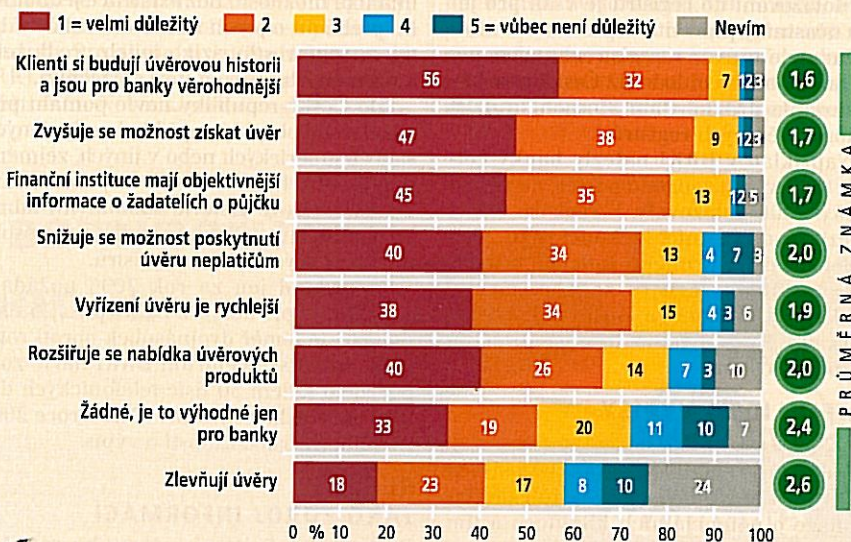
ZDROJ: IBRS/CCB – CZECH CREDIT BUREAU

Graf 3 Souhlas s využíváním dat v registrech

ZDROJ: IBRS/CCB – CZECH CREDIT BUREAU

Graf 4 Výhody úvěrových registrů

ZDROJ: IBRS/CCB – CZECH CREDIT BUREAU